

**SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Pf.II.20.171/2018/4. szám**

A Szegedi Ítéltábla dr. Czudar Balázs ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek - a Bugya Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bugya József) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. december 13. napján kelt 10.P.20.319/2017/24. számú ítélete ellen a felperes 25. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

**í t é l e t e t:**

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja.**

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 127 000 (százhuszonhétezer) Ft másodfokú perköltséget, továbbá a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 519 487 (ötszáztizenkilencezer-négyszáznyolcvanhét) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

**I n d o k o l á s**

A peres felek 2006. július 28. napján **(kölcönszerződés száma)** számmal jelölt kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés 1.) kötöttek egymással. A közjegyzői okiratba foglalt megállapodás I.1. pontjában rögzítették a felperesek finanszírozási igényét 6 500 000 Ft-ban, a kölcsön összegét pedig 40 002 CHF-ben azzal, hogy a kölcsönösszegeből a finanszírozási igény összegénél megjelölt forint ellenérték erejéig történik a folyósítás, a folyósítás napján érvényes, a bank által hivatalosan közzétett deviza vételi árfolyam alkalmazásával. Egyebek mellett meghatározták a kölcsön futamidejét (240 hónap), az első és a további törlesztő részletek esedékességének az időpontját és a kölcsön lejáratát. A várható törlesztő részlet összegét havi 275,61 CHF-ben tüntették fel azzal, hogy a törlesztő részlet devizában számított összege az első törlesztés esedékességének időpontjára kerül meghatározásra, a kölcsön folyósításának napján annak devizában meghatározott összege, és az alperes mindenkor érvényes hirdetményében meghatározott kamatláb és kezelési költség alapján azzal, hogy erről az alperes a kölcsön futamidejének kezdő napján, azaz a folyósítás napján írásban tájékoztatja a felpereseket. A felperesek tudomásul vették, hogy erre tekintettel a törlesztő részlet összege a fentitől eltérő lehet, a

további törlesztő részletek forint ellenértékét pedig az alperes az általa közzétett és az esedékesség napján érvényes deviza eladási árfolyam alapján állapítja meg.

A szerződés I.3. pontja szerint a kölcsön 6 500 000 Ft összegben kerül folyósításra, a kölcsön összegét az alperes a folyósítás napján érvényes, általa alkalmazott deviza vételi árfolyamon tartja nyilván.

A I.6.a. pontban megállapodtak a felek abban, hogy az alperes a kölcsön összegét, annak kamatát, a felszámított díjakat és jutalékokat a folyósítást követően devizában tartja nyilván és számolja el, és a kölcsön devizában meghatározott összege alapján határozza meg devizában az egyes törlesztő részleteket. Rögzítették továbbá, hogy a felperesek a törlesztő részleteket illetve bármely más fizetési kötelezettséget forintban kötelesek megfizetni, és az alperes az általa hivatalosan közzétett, az egyes törlesztő részletek esedékessége napján érvényes eladási árfolyamon kiszámított forintösszeggel terheli meg a felperesek számláját az esedékesség napján. A felperesek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a havi törlesztő részletek illetve annak az alperes által írásban, a devizaárfolyam változásának megfelelően pontosított összegét a szerződésben rögzített esedékességi időpontban megfizetik, és tudomásul vették, hogy a további törlesztő részletek összege a futamidő alatt módosulhat, amelyről az alperes írásban tájékoztatja őket.

A szerződés I.13. pontja az „Árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezések” címet viseli. Ebben az adósok kijelentették, tudomással bírnak arról, hogy a deviza alapú konstrukció során felmerül a forint/svájci frank árfolyam mozgásából adódóan a veszteség kockázata, tisztában vannak azzal, hogy a konstrukció ki van téve a deviza árfolyamok piaci mozgásának, valamint annak is, hogy a szerződés futamideje alatt a Ft/CHF árfolyam kedvezőtlen (azaz ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) változása esetén a CHF-ben megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak.

Ugyanez a pont tartalmazza továbbá a felperesek nyilatkozatát, miszerint megértették azt a banki felvilágosítást, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, és a kölcsön fedezete nem devizaforrás, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott összeget, illetve igénylik a devizanyilvántartást.

A peres felek 2007. szeptember 13. napján ugyancsak közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést kötöttek egymással (**kölcsönszerződés 2. száma**) azonosító számmal (a továbbiakban a kölcsönszerződés 2.). E szerződés szerint (I.1. pont) a felperesek 4 190 000 Ft finanszírozási igényének kielégítésére 29 785 svájci frank folyósítására kerül sor. A felek meghatározták a törlesztő részletek számát (240 hónap), az egyes törlesztő részletek esedékességének időpontját és a várható törlesztő részletek összegét 213,15 CHF-ben. A kölcsön és a törlesztő részletek összege meghatározásának módját illetően a szerződés 2. a szerződés 1.-ben foglaltakkal megegyező rendelkezéseket tartalmaz. A közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés I.4. pontjában rögzítésre került a felpereseknek az ügylet árfolyamkockázatának megértésére és tudomásul vételére vonatkozó - a szerződés 1. I.13. pontjánál ismertetettel azonos tartalmú - nyilatkozata, a feleknek az a megállapodása, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes mindenkori Üzletszabályzatának, Lakossági Hitelekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeinek és Hirdetményének a rendelkezései irányadóak, továbbá a felperesek azon nyilatkozata, miszerint az általános szerződési feltételeket átvették, elolvasták, megértették, rendelkezéseit elfogadják.

A 2006. augusztus 18. napjától hatályos Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételei elnevezésű üzletszabályzat (ÁSZF) I.10. „Devizával kapcsolatos rendelkezések” című fejezetének 1. pontja szerint: „Ha a Kölcsönszerződés alapján a Adós devizában nyilvántartott Lakossági Kölcsönt vesz igénybe, a Bank a kölcsönt forintban, a Folyósítás Napján érvényes a Bank által jegyzett Deviza I. vételi árfolyam alapulvételével folyósítja. Ha a folyósított kölcsön összegét a folyósításhoz kapcsolódó díj terheli, a díj összegét a Bank a Folyósítás napján érvényes, a Bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyam alapulvételével állapítja meg. Azon Lakossági Kölcsönök esetében, amelyek a Adós meghatározott mértékű forintban felmerülő fizetési kötelezettségének teljesítését szolgálják (ideértve különösen: ingatlan vásárlása, tehermentesítés) az egyedi ügyfélszerződésben megjelölt devizaösszeg a feltüntetett finanszírozási igény összegének a szerződéskötés napjára a Bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyamon számított deviza ellenértékének 110 %-a, azonban a Bank által folyósított kölcsön összege nem haladhatja meg az egyedi Ügyfélszerződésben finanszírozási igényként megjelölt forintösszegnek a Folyósítás Napjára a fentieknek megfelelően számított deviza ellenértékét. A Folyósítás Napjáig fizetendő díjak meghatározásának alapja ilyen esetben az egyedi Ügyfélszerződésben finanszírozási igényként forintban megjelölt összeg.” A 10.2. pont rögzíti, hogy az egyedi szerződésben megjelölt várható törlesztő részletek tényleges összege, illetve a forintban meghatározott finanszírozási igény esetén a kölcsön tényleges összege a folyósítás napján érvényes deviza I. vételi árfolyamtól függ, a folyósított kölcsön, illetve a törlesztő részletek pontos összegéről pedig az alperes a folyósítás napját követően tájékoztatja a felpereseket.

Az alperes az ún. DH törvények szerinti elszámolást elkészítette, a szerződés 1. esetében az adósok nem esedékes tőketartozásának összegét 7 271 708 Ft-ban, míg a szerződés 2. tekintetében 5 736 593 Ft-ban jelölte meg.

A felperesek módosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjában az alperes által nyilvántartottal szemben a szerződés 1. alapján 716 312 Ft esedékes és 3 195 833 Ft nem esedékes tőketartozás, míg a szerződés 2. tekintetében 692 186 Ft esedékes és 2 304 500 Ft nem esedékes tőketartozásuk áll fenn. Módosított keresetük elsődleges jogalapjaként a szerződések létre nem jöttét jelölték meg arra alapítottnak, hogy a szerződés tárgya, azaz a kölcsön összege, továbbá az egyes törlesztő részletek összege nem került meghatározásra. Ugyanezen elemek szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt keresetük másodlagos jogalapjaként a szerződés érvénytelenségére hivatkoztak a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában írtakra figyelemmel. Álláspontjuk szerint a svájci frankban meghatározott összeg ún. hitelkeret, a kölcsönösszegek pedig a forintban meghatározott összegek. Állították, árfolyam-különbözet fizetési kötelezettségük nincs, az alperestől ugyanis azt a tájékoztatást kapták, hogy a kölcsön összege a szerződésben megjelölt forint összeg, a devizában történő nyilvántartás érdemi kockázatot nem jelent, a svájci frank ugyanis stabil valuta, az árfolyamváltozás legfeljebb a törlesztő részletek összegének futamidőn belüli minimális ingadozását eredményezheti.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Érdemi védekezésében hangsúlyozta, a felek deviza alapú kölcsönszerződéseket kötöttek, a felperesek szándéka kifejezetten svájci frankban nyilvántartott kölcsön felvételére irányult. Véleménye szerint a szerződéses rendelkezések világosan és egyértelműen rögzítik a deviza nyilvántartású kölcsön összegét, és annak átszámítási módját, valamint az árfolyamkockázatot. Kifejtette, ennek alapján a szerződés tárgya az a devizaösszeg, ami a folyósítás napján, az adott

árfolyammal számolva megfelel a finanszírozási igénynek. Utalt arra, az induló törlesztő részlet összegét a szerződések, kiszámításának módját a szerződés 1. tekintetében maga a szerződés, a szerződés 2. esetében pedig az ÁSZF rögzíti. Mindezekre figyelemmel álláspontja szerint a szerződések létrejöttek és érvénytelenségük sem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, a pert az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségére alapított kereset tárgyában megszüntette. Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek egyetemlegesen 152 400 Ft perköltséget, valamint az államnak 389 700 Ft feljegyzett eljárási illetéket. Az alperes permegszüntetési kérelmét alaptalannak ítélte. A keresetet érdemben vizsgálva nem találta megalapozottnak a szerződések létre nem jöttére alapított felperesi hivatkozást. Rámutatott, a deviza alapú kölcsönszerződés esetén a törlesztő részletek a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből fakadóan a szerződéskötés időpontjában az abban rögzítetteknel pontosabban, míg az árfolyamváltozás miatt a teljes futamidő végéig nem határozhatók meg. Álláspontja szerint a közokiratba foglalt kölcsönszerződések tartalma igazolja, hogy a felperesek deviza alapú kölcsönt kívántak felvenni, amit a szerződéskötés körülményei és a felek szerződéses nyilatkozatai is alátámasztanak. Megállapította, a törlesztő részletek összegének meghatározása megfelel a Kúria 1/2016. PJE határozat 2. pontjában írt követelményeknek, mivel a törlesztő részletek összege a szerződésben írt számítási mód alapján az esedékességkor kiszámítható, meghatározható, így a szerződés érvénytelensége a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján nem állapítható meg.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő felperesi előadást illetően arra az álláspontja helyezkedett, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezései a perbeli szerződés tekintetében nem irányadóak, az ugyanis devizahitel nyújtására vonatkozó szerződések esetén írja elő a kockázatfeltárást, míg a perbeli szerződés deviza alapú. Rámutatott, a deviza alapú kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely alapján az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses kikötés, amelynek tisztességtelensége a 2/2014. PJE határozatban írtak alapján csak abban az esetben állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érhető. A felperesek személyes előadása, az egyedi kölcsönszerződések rendelkezései (kölcsönszerződés 1. I.13.; kölcsönszerződés 2. I.4. pont), továbbá a második szerződés részévé vált ÁSZF 10.1. pontja alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperes részéről nyújtott tájékoztatás e követelményeknek megfelel. Kiemelte, mindkét szerződés IV. pontjában rögzítettek szerint a felpereseknek tisztában kellett lenniük azzal, hogy a kölcsönszerződés részét képezik az ott írt üzletszabályzatok rendelkezései, és az ingatlan fedezetű személyi hitel kondícióiról szóló hirdetményben foglaltak is. Rámutatott, az ÁSZF második oldalán feltüntetett szövegrész egyértelmű magyarázatot nyújt a törlesztő részletek változására. Kiemelte, mindezek alapján az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára egyértelműen felismerhető kellett legyen, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely kizárólag őket terheli, és az árfolyam kedvezőtlen változásának rájuk nézve nincs felső határa. Alaptalannak találta azt a hivatkozást, miszerint az üzletszabályzat nem vált a szerződés részévé. Hangsúlyozta, az alperes által csatolt okiratok és a szerződésekben rögzített felperesi nyilatkozatok igazolják, hogy az alperes lehetőséget biztosított részükre mind a szerződések, mind pedig azok mellékletei megismerésére, elolvasására, ugyanakkor a bankfiókban és az interneten is elérhetőek voltak az általános szerződési feltételek. Nem találta megállapíthatónak, hogy az alperes az árfolyamkockázat jelentőségét „elbagatellizálta”. Alaptalannak ítélte a 18/1999. (II. 05.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjára történő hivatkozást, utalva arra, hogy a felperesek ezen hivatkozásuk alapjául tényelőadást sem tettek.

A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását kérték a szerződés érvénytelenségére alapítottan, másodlagos fellebbezési kérelmük az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására irányult. Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság téves tényállást állapított meg, tévesen rögzítette ugyanis, hogy a perbeli szerződésekről készült okiratokban feltüntetett devizaösszeg minősül kölcsönösszegnek. Változatlan álláspontjuk szerint a devizában meghatározott összeg hitelkeretként került rögzítésre, a kölcsön összege pedig a finanszírozási igény összegével megegyező 6 500 000 Ft illetve 4 190 000 Ft. Utaltak arra, tévesen rögzíti az elsőfokú ítélet a deviza és a forintösszeget egymással „megegyező” összegként, megítélésük szerint ez akkor sem állapítható meg, ha a két érték aktuális árfolyama szerint azok „vásároló ereje” azonos. Ugyancsak tévesnek minősítették az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, hogy bizonyos általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak. Kifejtették, az alperes által csatolt, aláírást nem tartalmazó okirat nem alkalmas annak bizonyítására, hogy az alperes biztosította az abban foglalt általános szerződési feltételek megismerésének a lehetőségét, továbbá azt sem, hogy a szerződéskötéskor a perben benyújtottal egyező tartalmú általános szerződési feltételeket alkalmazott az alperes.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a perbeli szerződést deviza alapú kölcsönszerződésnek, a perbeli szerződésben a hitelkeret összegét, nem pedig a kölcsön összegét határozták meg devizában a felek. Hivatkozásuk szerint a kölcsönszerződés lényeges tartalmi elemében, a törlesztő részletekben való megállapodás hiányában a szerződés nem jött létre. Kiemelték, ennek nem felel meg az, hogy a perbeli szerződések pusztán egy „várható” tájékoztató jellegű adatot tartalmaznak azzal, hogy a kötelező jelleggel fizetendő összeg csak a folyósításkor kerül meghatározásra.

Változatlan álláspontjuk szerint az alperes tájékoztatása nem felel meg a kockázatfeltárás követelményeinek. Kiemelték, a kockázatfeltárás célja, hogy a fogyasztó a szerződéskötéskor megfelelő információval rendelkezzen az ügylet kockázatait illetően. Ez megítélésük szerint önmagában már amiatt is sérült, hogy a kölcsön összege forintban került meghatározásra, ebből következően alappal feltételezhatték, hogy a visszafizetendő adósság is ugyanezen forintösszeg. A tájékoztatás tartalmát illetően az Európai Unió Bírósága által C-186/16. számú ügyben hozott ítéletre hivatkoztak azzal, hogy az ott megfogalmazott követelményeknek az alperes tájékoztatása nem felel meg. Érvelésük szerint nem mellőzhető annak értékelése, hogy a perbeli szerződések megkötésekor Magyarországon az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztók mennyiben rendelkeztek ismeretekkel a deviza alapú hitelek valós kockázatait illetően. Véleményük szerint az elsőfokú bíróság megsértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 3. § (3) bekezdésén alapuló tájékoztatási kötelezettségét, mert nem adott egyediesített, a felek nyilatkozataihoz igazodó tájékoztatást a bizonyítási teherről. Sérelmezték továbbá az elsőfokú bíróság által meghatározott perértéket, valamint az annak alapján számított eljárási illeték összegét, megítélésük szerint ugyanis a perérték nem határozható meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megismételte az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság döntésével, és túlnyomórészt annak kifejtett indokaival is egyetért, az alábbiak kiemelése mellett.

A másodlagos fellebbezési kérelem kapcsán az ítéletábrának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú eljárás lényeges szabálysértése miatt szükséges-e az elsőfokú eljárás megismétlése. A felperesek lényeges eljárási szabálysértésként a bíróságot a Pp. 3. § (3) bekezdése szerint terhelő tájékoztatási kötelezettség elmulasztását jelölték meg. A Pp. 3. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse [1/2009. (VI. 24.) PK vélemény 1. pont]. A jelen perben azonban nincs olyan tény, amely a megalapozott döntés meghozatala érdekében további bizonyítás lefolytatását tenné szükségessé. A felperesek maguk sem jelöltek meg olyan tény, amelynek bizonyítására az elsőfokú bíróság mulasztása miatt nem volt lehetőségük, és a kereset elutasításának az indoka sem az volt, hogy a felperesek bizonyítási kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az elsőfokú bíróság terhére tehát a hivatkozott eljárási szabálysértés nem állapítható meg.

Az ügy érdemét illetően téves a felpereseknek az az álláspontja, hogy a perbeli szerződések nem kölcsönszerződések, mivel azokban a devizában megjelölt összegek hitelkeretként kerültek rögzítésre. A perben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 522. § (1) bekezdésében szabályozott bankhitel szerződéssel a pénzintézet arra vállalt kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére, és a keret terhére - a szerződésben meghatározott feltétek meglete esetén - kölcsönszerződést köt, vagy egyéb hitelműveletet végez. A hitelszerződés tárgya tehát nem a kölcsön azonnali folyósítása, hanem kötelezettségvállalás arra, hogy a pénzintézet a másik fél igénylésére meghatározott keretben kölcsönszerződést fog kötni, míg a pénzintézettel szerződő felet a kölcsön igénybevételenek joga illeti meg. A perbeli jogügyletekben azonban ettől eltérően az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a felperesek finanszírozási igényének megfelelő kölcsönösszeget folyósítja, a felperesek pedig azt a szerződésben rögzített feltételek mellett vállalták visszafizetni. Ez a szerződési tartalom pedig az 1959-es Ptk. 523. §-ában szabályozott bankkölcsönszerződés törvényi tényállásának felel meg.

Alaptalan a felpereseknek az a hivatkozása is, miszerint a perbeli kölcsönszerződések nem jöttek létre, mivel a felek a törlesztő részletek összegében nem állapodtak meg. Az 1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdése alapján a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges valamint bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. A szerződés lényeges tartalmi elemeit tartalmazhatja maga az ún. egyedi szerződés, továbbá az általános szerződési feltételnek minősülő rendelkezéseket rögzítő üzletszabályzat is. Az 1959-es Ptk. 205/B. § (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel két feltétel teljesülése esetén válik a szerződés részévé: ha annak tartalma az általános szerződési feltétel alkalmazójával szerződő másik fél számára megismerhető, és a másik fél azt elfogadja. Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy e jogszabályi követelmények megvalósulása mindkét szerződés vonatkozásában megállapítható. Erre tekintettel a szerződés egyedileg megtárgyalt kikötései és az általános szerződési feltételek együttesen alkotják a felek megállapodását, ezért a szerződés érvényessége (létrejötté) csak egységesen valamennyi kikötés ismeretében bírálható el (BDT2014. 3107.I.).

Az előzőekben már írtak szerint a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése.

Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Bankkölcsön szerződés esetén az adós kamat fizetésére köteles (1959-es Ptk. 523. § (2) bekezdés), így az adós által teljesítendő ellenszolgáltatást úgy kell meghatározni, hogy az az ügyleti kamatot is tartalmazza. A jelen ügyben a szerződés létrejötte szempontjából a fentieken túl lényeges kérdésnek tekintendő a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás is. Az alábbiakban kifejtettek szerint a perbeli szerződés mindezekben a lényeges kérdésekben tartalmazza a felek megállapodását.

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztő részletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésre pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és a lerovó pénznem eltér egymástól. A kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. Lényeges emellett, hogy a kölcsönszerződés konszenzuál szerződés, így annak létrejöttéhez elegendő a felek megállapodása, a kölcsönösszeg adós részére történő átadása nem feltétele a szerződés létrejöttének, ezért deviza alapú szerződéseknel a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből következik, hogy - attól az elméleti lehetőségtől eltekintve, amikor a szerződéskötés és a teljesítés időpontja megegyezik - a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás pénzneméből mennyit kell adni ahhoz, hogy a kötelezett teljesítsen. A szerződéskötéskor nem ismert ugyanis a felek előtt, hogy a teljesítés időpontjában miként fog alakulni a kirovó és a lerovó pénznem egymáshoz viszonyított árfolyama, s hogy ehhez képest az átszámítás eredménye hogyan fog alakulni. Lényeges továbbá, hogy a felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot is választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forintösszeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forintösszeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznem meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2003. Polgári jogegységi határozat III.2.a. pont). A felperesek álláspontjától eltérően nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott folyósított összeg konkrét számszerűen megjelölt összegben meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem elégséges az is, ha az a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható. A jelen esetben mindkét szerződés megfelel e követelményeknek, a felek abban állapodtak meg, hogy az alperes 6 500 000 illetve 4 190 000 Ft-ot folyósít, de legfeljebb annyit, amennyi a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamot alapul véve megfelel 40 002 illetve 29 785 svájci franknak.

A felek konszenzusa az ellenszolgáltatás tekintetében is megállapítható, ha a szerződés rendelkezései alapján annak mértéke kiszámítható. Az egyedi szerződés tényállásban ismertetett rendelkezéseiből ez egyértelműen megállapítható. A felek ugyanis abban állapodtak meg, hogy a folyósított forintösszeget a folyósítás napján irányadó árfolyam szerint átszámítják CHF-re és a felpereseknek ennek a CHF-nek megfelelő összeget, annak hirdetmény szerinti kamatait, és kezelési költséget kell forintban visszafizetnie azzal, hogy a törlesztések időpontjában irányadó árfolyam alapulvételével történik a törlesztések elszámolása. Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy miután a szerződéskötés és a kölcsön folyósítása közötti időpontban változhatott az árfolyam, a szerződéskötéskor még nem lehetett pontosan ismert a kölcsönösszeg CHF-ben kifejezett értéke, és egyrészt ezért, másrészt pedig a kamat és a kezelési költség időközi esetleges változására figyelemmel a törlesztő részletek pontos CHF összege nem volt meghatározható (BDT2016. 3457.I.). Ez a deviza alapú konstrukció szükségszerű velejárója. A kifejtettek szerint a felek szerződése mind a kölcsön összegét, mind pedig a törlesztő részletek összegét kiszámítható módon

rögzíti, ami egyben azt is jelenti, hogy megfelelnek a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában írt jogszabályai követelményeknek (1/2016. PJE határozat 1.2. pont).

Alaptalanul kifogásolják a felperesek az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányát is. A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben e rendelkezés a deviza alapú, így a perbeli szerződésekre is irányadónak tekintendő. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást ugyanis nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyamkockázat ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A jelen esetben mindkét kölcsönszerződés (szerződés 1.: I.13.; szerződés 2: I.4.) az 1959-es Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdésében írt elvek figyelembevételével világosan és egyértelműen juttatja kifejezésre, miszerint az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség az ún. árfolyamkockázat korlátlanul a fogyasztót terheli, azaz ha gyengül a forint, a felperesek fizetési kötelezettségei jelentős mértékben megnövekedhetnek. A szerződés rendelkezéseiből az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségnek nincs felső határa, illetve hogy az kizárólag a felpereseket terheli, ezzel ellentétes rendelkezést ugyanis a szerződések nem tartalmaznak. Ezt kifejezésre juttatja a szerződés 1. árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást követő szövegrésze is, amely szerint ha az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség már nem nyújt megfelelő biztosítékot a felperesek tartozására, az alperes további biztosítékot követelhet, a biztosíték felső határát azonban nem jelöli meg. Az EUB fellebbezésben hivatkozott C-186/16. számú ügyben hozott határozatában részletes iránymutatást adott arra nézve, milyen szempontok alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e a deviza alapú szerződés megkötése során az ügyletből eredően őt terhelő kockázatról, és hogy ehhez képest az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítéséről rendelkező általános szerződési feltételek tisztességtelensége mikor állapítható meg. A Kúria a magyar bíróságokra nézve kötelezően irányadóan megalkotott 2/2014. számú PJE határozatában már ezt megelőzően - lényegét tekintve az EUB C-186/16. számú ügyben hozott határozatában foglaltakkal megegyezően - megfogalmazta azokat a szempontokat, amelyek vizsgálandók az árfolyamkockázatot kizárólag a fogyasztóra telepítő általános szerződési feltételek megítélése során, kimondva, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. Az előzőekben kifejtettek szerint azonban a szerződésben rögzített tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó számára a szerződéskötéskor felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül neki kell viselnie. Alaptalan az a hivatkozás, hogy az árfolyamkockázat „elbogatellizált” lett volna. A tájékoztatásnak ugyanis nincs olyan kitétele, amely alapján a felpereseknek úgy tűnhetett, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs valószínűsége vagy bizonyos mértékben korlátozott. A kockázat mértékére pedig a tájékoztatásnak nem kellett

kiterjednie. Lényeges ugyanakkor, hogy a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, továbbá az együttműködési kötelezettségnek megfelelően a fogyasztótól is elvárható, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt. A szerződési feltételeket tartalmazó okiratot az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal át kell tanulmányoznia, és ha a szerződésben olyan rendelkezést észlel, amelyet nem ért, megfelelő magyarázatot igényelhet. Az I. r. felperes maga adta elő személyes meghallgatása során, hogy a szerződésnek csak bizonyos részeit olvasták el, ez pedig az alperes terhére nem eshet. A felperesek által hivatkozott cikkekből, elméletekből, a magyar átlagfogyasztó ismeretszintjére tett előadásból az a következtetés lenne levonható, hogy valamennyi deviza alapú szerződés érvénytelen, ezzel azonban kifejezetten ellentétes megállapításokat tartalmaz a 3/2016. és a 2/2014. PJE határozat, és ilyen következtetés az Európai Unió Bíróságának határozataiból sem vonható le.

Téves a felpereseknek az az álláspontja is, hogy a jelen perben a per tárgyának értéke nem határozható meg. A felperes érvénytelenségi keresete ugyanis annak megállapítására irányult, hogy a szerződések érvénytelensége következtében az alperessel szemben fennálló tartozása a nyilvántartottnál alacsonyabb összeg. Ebben az esetben a per tárgyának az értéke az alperes által nyilvántartott követelés, és a felperes által állított követelés különbsége. Az elsőfokú bíróság tehát a helyes perértékszámítás figyelembevételével rendelkezett az eljárási illeték és a perköltség viseléséről is.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselővel felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltségének, valamint az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986.

(VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéknek a megfizetésére.

S z e g e d, 2018. június 13.

Dr. Szeghő Katalin sk.  
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.. Both Ödön sk.  
előadó bíró

c. táblabíró

